

לקוטי תורה • שיר השירים • מאמר 7

ביאור ענין שחורה אני ונאווה

ביאור על "שחורה אני ונאווה"

ירידת השכינה לעולמות התחתונים עושה אותה "שחורה" — הן בשל מרידות הריחוק והן בשל התלבשותה כמצוות גשמיות; אך דווקא שחורות זו עושה אותה "נאווה" יותר מן הנשמות שלא ירדו מאצילות. באמצעותה היא עולה למעלה מבחינת הכלים, אל האורות, ועד לעצמות אין סוף.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל
אבי הרבי, רבי לוי יצחק

Likkutei Torah

הפרשה החסידית

likuteitorah.com/he/likkutei-torah/shir-hashirim/7/

הנקודה

ירידת השכינה לעולמות התחתונים עושה אותה "שחורה" — הן בשל מרירות הריחוק והן בשל התלבשותה במצוות גשמיות; אך דווקא שחורות זו עושה אותה "נאווה" יותר מן הנשמות שלא ירדו מאצילות. באמצעותה היא עולה למעלה מבחינת הכלים, אל האורות, ועד לעצמות אין סוף.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

המאמר מפרש את הפסוק "שחורה אני ונאווה" (שיר השירים א, ה) כדברי השכינה, מלכות דאצילות, אל "בנות ירושלים" — הנשמות כפי שהן במצב של "עיבור" בתוך אצילות, לפני "לידתן" לעולמות התחתונים. למטה מאצילות הכול מוגבל, שכן הארה מאור אין סוף מגיעה רק עד אצילות. השכינה "שחורה" בשני אופנים: בשל המרירות על ריחוקה מהייחוד העליון, ה"שמש" שהסתלקה ממנה בגלות, ובשל התלבשותה במצוות גשמיות. כל אחד מאופני השחורות נעשה ליופי: הכנעת הסטרא אחרא מרוממת את כבוד ה', ותר"ך המצוות מגיעות לכתר, הרצון העליון. לכן היא נאווה יותר מנשמות אצילות, שנשארות בבחינת כלים, והיא עולה אל האורות ולמעלה מהם. "אהלי קדר" ו"יריעות שלמה" הם שני סוגים של אור מקיף: האחד מחיה גם את העולמות הנמוכים ביותר ויש לו מקבילה בקליפה, והשני נעלה יותר ואין לו מקבילה; הוא נמשך על ידי לימוד תורה לשמה ויתגלה לעתיד לבוא. הפסוק "מפני שיבה תקום" רומז לאותו מבנה שבמצוות.

מבנה

1	השכינה ובנות ירושלים	¶1-2
הדוברת היא מלכות דאצילות, היורדת לעולמות התחתונים; השומעות הן נשמות שעדיין במצב עיבור באצילות, מאוחדות עם אור אין סוף, ואילו כל מה שלמטה מאצילות מוגבל.		
2	שני סוגי שחורות ושני סוגי יופי	¶3
המרירות על הריחוק מהייחוד העליון וההתלבשות במצוות גשמיות עושות את השכינה שחורה; הכנעת הסטרא אחרא ותר"ך המצוות המגיעות לכתר עושות אותה נאווה.		
3	נאווה יותר מנשמות אצילות	¶4
נשמות אצילות נשארות בבחינת כלים, אותיות התורה, ואילו מלכות, באמצעות ירידתה, עולה אל האורות ואל עצמות אין סוף.		
4	אהלי קדר	¶5
גם העולמות הנמוכים ביותר ניזונים מניצוץ מקיף של קדושה, בדומה למור שבעשבי הבושם; גם לשכינה יש אור מקיף, והמצוות ממשיכות אורות מקיפים נעלים יותר.		
5	יריעות שלמה	¶6-7
אורות מקיפים נעלים יותר, הנקראים על שם שלום — חיבור הפכים — נמשכים על ידי לימוד תורה לשמה; אין להם מקבילה בקליפה והם יתגלו לעתיד לבוא.		

6 השיבה והזקן

ויקרא יט, לב רומז למצוות עשה (שערות לבנות), למצוות לא תעשה (קשרים שחורים) ולמצוות מדברי סופרים (יראת ה'), שכולן אחדות בהוי'.

מושגים

עיבור ולידה עיבור ולידה

מצבן של הנשמות בתוך מלכות דאצילות, כשהן עדיין מאוחדות עם מקורן, ויציאתן משם כמציאויות נפרדות ומוגבלות בעולמות התחתונים.

בנות ירושלים בנות ירושלים

הנשמות שבמצב עיבור באצילות: "בנות" משום שהן כלולות במלכות, ו"ירושלים" (יראה שלם) משום שיש בהן יראה שלמה וביטול.

הייחוד העליון (יחודא עילאה) יחודא עילאה

המדרגה שבה הכול בטל במציאות לפני ה'; ה"שמש" שהיעדרה עושה את השכינה שחורה.

שני סוגי שחורות בי בחינות שחורות

המרירות על הריחוק מהייחוד העליון, וההתלבשות בדברים הגשמיים שבהם מקיימים את המצוות.

תר"ך וכתרת ר"ך בחינת כתר

תר"ג המצוות ושבע המצוות מדברי סופרים עולות בגימטריה כתר — הרצון העליון העומד בין המאציל לנאצל.

אור מקיף מקיף

אור המקיף מדרגה ואינו נכנס לתוכה; המאמר מבחין בין המקיף המחיה אפילו את הקליפה לבין מקיפים נעלים יותר, שיתגלו רק לעתיד לבוא.

שלום שלום

חיבורם של שני הפכים: אורות עליונים הנוטים לעלות, ומאירים למטה, בבית שלמעלה ובבית שלמטה.

קטע 1 • 11-2

השכינה ובנות ירושלים

1 ביאור ענין¹ שחורה אני² ונאווה³. הוא מאמר כנסת ישראל לבנות ירושלים הן הנשמות הופשטות מן הגוף.

ביאור ענין "שחורה אני ונאווה". זהו מאמרה של כנסת ישראל אל "בנות ירושלים", שהן הנשמות המופשטות מן הגוף.

המאמר מבאר את הפסוק "שחורה אני ונאווה, בנות ירושלים" (שיר השירים א, ה). הדוברת היא כנסת ישראל, והמאזינות, "בנות ירושלים", מזוהות עם נשמות שאינן מלוכשות בגוף.

והענין כי השכינה היא מל' דאצי' המתלבשת בבי"ע ושכנתי בתוכם⁴. השוכן אתם בתוך טומאותם⁵. היא האומרת ששחורה אני ואעפ"כ נאווה.

הענין הוא שהשכינה היא מלכות דאצילות, המתלבשת בבריאה, יצירה ועשיה, ככתוב: "ושכנתי בתוכם", וכן: "השוכן אתם בתוך טומאותם". היא האומרת: "שחורה אני, ואף על פי כן נאווה".

כנסת ישראל היא השכינה, נוכחותו של ה' השורה בעולם, שבמונחים קבליים היא מלכות, הספירה האחרונה של עולם האצילות. היא יורדת אל העולמות התחתונים בריאה, יצירה ועשיה, ושורה אף בתוך ישראל כשהם טמאים, כפי שמעידים שני הפסוקים; היא האומרת על עצמה שהיא שחורה ובכל זאת נאווה.

וביאור בנות ירושלים הוא כי הנה הנשמות מתחלה היו כלולים בבחי' עיבור באצי' ואח"כ נמשכים בבחי' לידה בבי"ע (ועמ"ש מזה בד"ה הים ראה⁶ וינוס)⁷

וביאור "בנות ירושלים" הוא שהנשמות היו תחילה כלולות בבחינת עיבור באצילות, ואחר כך נמשכות בבחינת לידה בבריאה, יצירה ועשיה (ועיין במה שנכתב על כך במאמר המתחיל "הים ראה וינוס").

לפני שהנשמות באות לעולמות התחתונים, הן קיימות בתוך האצילות כעובר ברחם, כלולות במקורן; מצב זה נקרא "עיבור". יציאתן אל בריאה, יצירה ועשיה, שבה כל נשמה נעשית ישות נפרדת, נקראת "לידה".

ואזי נעשו בעלי גבול כי אין בחי' א"ס אלא באצילות ששם מסתיים הארת הקו וחוט מאור א"ס כו' (ועמ"ש מזה בביאור ע"פ מי מנה עפר יעקב)⁸.

ואז נעשו בעלי גבול, כי בחינת אין סוף אינה אלא באצילות, ששם מסתיימת הארת הקו והחוט מאור אין סוף וכו' (ועיין במה שנכתב על כך בביאור על הפסוק "מי מנה עפר יעקב").

לאחר לידתן לעולמות התחתונים נעשות הנשמות סופיות. הטעם לכך הוא שהקו, קרן אור אין סוף, מגיע רק עד האצילות ושם נעצר; למטה ממנו כל המציאות מוגבלת.

משא"כ בבי"ע לא מיבעיא מלאכים מיכאל באהבה וגבריאל ביראה ופחד ג"כ קדוש ביי"ב שעות כו' הכל
הם בבחינת גבול כו' והמלאכים שקטרגו ואמרו מה אנוש⁹ הושיט אצבעו כו'¹⁰

מה שאין כן בכריאה, יצירה ועשיה: לא רק המלאכים — מיכאל באהבה וגבריאל ביראה ובפחד, וכן האומרים "קדוש" במשך
שתיים-עשרה שעות וכו' — כולם בבחינת גבול וכו'; וכן המלאכים שקטרגו ואמרו "מה אנוש" — הושיט אצבעו וכו'

כל מה שב עולמות התחתונים מוגבל, החל במלאכים: מיכאל עובד באהבה וגבריאל ביראה, ולמלאכים האומרים "קדוש" שעות קבועות.
מוגבלותם ניכרת בסיפור התלמודי: כשהמלאכים התנגדו לבריאת האדם ושאלו "מה אנוש?", ה' הושיט אצבעו ושרפם.

כי לא יוכלו לקבל יותר מבחי' גבול ומדה שבהם וז"ש להודיע לבני האדם גבורותיו¹¹ וכבוד הדר
מלכותו שלא כל מדת מלכותו ית' מלובשת בהם

כי אינם יכולים לקבל יותר מבחינת הגבול והמידה שבהם. וזהו שכתוב: "להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו" —
לא כל מידת מלכותו יתברך מלובשת בהם,

המלאכים לא יכלו להשיג מעבר למה שאפשרה להם יכולתם המדודה, ולכן לא ראו את מעלת האדם. הפסוק מתהלים אומר שמלכות ה' רק
"נודעת" לנבראים: הם מקבלים ממנה הצצה, ולא את מלוא מידתה

אלא כבוד וזיו ואעפ"כ זיו זה המעט מזעיר הדר הוא להם כו' אלא אפי' נשמות

אלא רק כבוד וזיו; ואף על פי כן, הזיו הזה, שהוא מעט מזעיר מהדרו, הוא כל מה שיש להם וכו'. ולא רק המלאכים, אלא אפילו
הנשמות,

מה שהמלאכים מקבלים הוא רק "זיו", הבוק זעיר מהדרו של ה', ואף הוא עצום עבורם. כעת המאמר פונה להראות שלא רק המלאכים, אלא
גם הנשמות, מוגבלים לאחר שהן נמצאות בעולמות התחתונים

כמו נשמות האבות אברהם יצחק ויעקב¹² יש בחי' אברהם יצחק ויעקב באצי' דאיהו וחיוהי חד. אבל
אברהם יצחק ויעקב שבכריאה הם בבחי' בע"ג כו'.¹³

כגון נשמות האבות אברהם, יצחק ויעקב: יש בחינת אברהם, יצחק ויעקב באצילות, ששם "איהו וחיוהי חד"; אבל אברהם, יצחק
ויעקב שבכריאה הם בבחינת בעלי גבול וכו'.

גם לנשמות האבות יש שתי מדרגות: אחת באצילות, שבה הנשמה מאוחדת לגמרי עם אור ה' — "הוא וחיותיו אחד"; ואחת בכריאה, שבה
היא ישות מוגבלת ונפרדת

2 ובחינת גבול זה הוא בלידת הנשמות בבי"ע. משא"כ בבחי' עיבור באצי' שם איהו וחיוהי וגרמוהי
חד.¹⁴

בחינת גבול זו נוצרת בלידת הנשמות בכריאה, יצירה ועשיה. לא כן בבחינת עיבור באצילות: שם "איהו וחיוהי וגרמוהי חד"

המוגבלות מתחילה רק כאשר הנשמות "נולדות" לעולמות התחתונים. כל עוד הן ב"עיבור" באצילות, הן במצב המתואר בהקדמת תיקוני
הזוהר, שבה ה', חיותיו וכליו הם אחד

כי שם מאיר אור א"ס ונשמות אלו שבבחי עיבור נקראו בנות ירושלים שלפי שהן בבחי עיבור במלי נקראו בנות ונקראו ע"ש ירושלים שמקבלות יראה שלם שלימות היראה בבחי ביטול אמיתי דאיהו וחיוהי חד שבבחי אצי.

כי שם מאיר אור אין סוף. הנשמות הללו, הנמצאות בבחינת עיבור, נקראות "בנות ירושלים": מכיוון שהן בבחינת עיבור בתוך מלכות, הן נקראות בנות; והן נקראות על שם ירושלים, משום שהן מקבלות יראה שלמה, שלמות היראה, בבחינת ביטול אמיתי של "איהו וחיוהי חד" שבאצילות.

מכיוון שאור אין סוף מאיר באצילות, הנשמות שם נקראות "בנות", משום שהן כלולות במלכות כעובר ברחם. הן נקראות "בנות ירושלים" מפני שהן מקבלות "יראה שלמה": ביטול אמיתי שבו הן חשות רק את ה'.

קטע 2 • 31

שני סוגי שחורות ושני סוגי יופי

3 והנה מאמר השכינה להם שחורה אני¹⁵ ואעפ"כ נאווה כי הנה שחורה אני בירידה בבע"ג כי נעשה שחורות מחמת מרירות על עוצם ריחוקה מיחוי

והנה אמירת השכינה אליהן "שחורה אני, ואף על פי כן נאווה": "שחורה אני" בירידתי בקרב בעלי גבול, שכן השחורות נוצרה מן המרירות על ריחוקה הרב מיחודא עילאה.

השכינה מכנה את עצמה "שחורה" משום שירדה אל בין בעלי הגבול, הרחק מיחודא עילאה — המצב שבו הכול בטל לפני ה'. השחורות שלה היא החשכה הנובעת מן המרירות על ריחוק גדול כל כך.

ועל זה נופל רחמנות גדולה כמאמר אלקי עולם ברחמיך הרבים כו' ואזי נקרא המלי שחרורות ב' בחי שחורות.

ועל כך מתעוררת רחמנות גדולה, כמאמר "אלקי עולם, ברחמיך הרבים" וכו'. ואז נקראת המלכות "שחרורות" — שתי בחינות של שחורות.

ריחוק כזה מעורר רחמנות גדולה, כזו שאנו מבקשים בתפילה: "אלקי עולם, ברחמיך הרבים, רחם עלינו". הפסוק הבא מכנה אותה "שחרורות", מילה כפולה שהמאמר מפרש כשתי בחינות של שחורות.

הא' ממרירות הנ"ל ומבשרי אחזה¹⁶ מרירות האדם בנפשו לעורר רחמים רבים על נפשו שמרירות זו משכנה בלב בחלל השמאלי המלא דם כו'

הראשונה נובעת מן המרירות האמורה. "ומבשרי אחזה" — אדם מכיר בנפשו את המרירות, כדי לעורר רחמים רבים על נפשו; מקומה של מרירות זו בלב, בחלל השמאלי המלא דם וכו'.

השחורות הראשונה היא המרירות עצמה. כפי שאומר איוב, "מבשרי אחזה": אדם מכיר מניסיונו כיצד המרירות על מצב הנשמה, המורגשת בחלל השמאלי של הלב, מעוררת רחמים רבים עליה.

ועל בחיי מרירות זו שבמלי כתיב ששזפתני השמש¹⁷ פי יחויי שנקרא שמש ומגן¹⁸ שזפתני בזכרי על
 בחי יחויי נעשה בחי שחרות ומרירות כנ"ל וכדפירש בפ' תזריע (דמ"ה ע"ב)¹⁹ ששזפתני השמש
 דאסתלק מני שמשא מלאנהרא לי²⁰ כו'

ועל בחינת מרירות זו שבמלכות נאמר "ששזפתני השמש". כלומר, יחודא עילאה, שנקרא "שמש ומגן", "שזפתני": כשאני
 נזכרת בבחינת יחודא עילאה, נוצרת שחרות ומרירות כאמור. וכפי שפירש בפרשת תזריע (דף מ"ה ע"ב): "ששזפתני השמש" —
 השמש הסתלקה ממני ואינה מאירה לי וכו'.

הפסוק "ששזפתני השמש" מתאר מרירות זו. "השמש" היא יחודא עילאה, הנקרא "שמש ומגן"; הזכירה שלו משחירה אותה, והזהר קורא
 את הפסוק כך: "השמש הסתלקה ממני, ואינה מאירה ליי".

ע"ש: (וזהו ענין מארז"ל מצות נר חנוכה משתשקע החמה.²¹ פי כי עיקר ירידת המלי לביייע היינו בזמן
 שאין בהמ"ק קיים ואז הוא בחי דאסתלק מני שמשא כו' וזהו ענין משמשקע החמה.

עיינ שם. (וזהו ענין מאמר חז"ל שמצות נר חנוכה היא "משתשקע החמה". פירוש: עיקר ירידת המלכות לבריאה, יצירה ועשיה
 הוא בזמן שבית המקדש אינו קיים; אז מתקיים בה "הסתלקה ממני השמש" וכו', וזהו ענין "משתשקע החמה").

כאן מתחילה הערת אגב: חז"ל אומרים שזמן הדלקת נר חנוכה הוא "משתשקע החמה". המאמר מפרש זאת כזמן הגלות, כשהמקדש אינו
 קיים והמלכות ירדה לעולמות התחתונים, כך ש"השמש הסתלקה" ממנה.

וכדי להאירה הוא ע"י נר חנוכה וכמ"ש מזה בביאור ע"פ רני ושמחי^{22, 23} בת ציון כו' אור ושמן ופתילה
 כו' הכל ממשיכים גם למטה כו' ע"ש

ולהאיר אותה עושים זאת באמצעות נר חנוכה, כפי שנכתב על כך בביאור על הפסוק "רני ושמחי בת ציון" וכו': האור, השמן
 והפתילה וכו' נמשכים כולם גם למטה וכו'; עיינ שם.

נר חנוכה הוא שמאיר לה במצב זה. מאמר אחר מסביר שהאור, השמן והפתילה שלו ממשיכים אור אלוקי גם למטה.

והנה מצות נר חנוכה היא מדברי סופרים שהוא בחינת מקור האור כו' שע"י הוא המשכת בחינת
 ונאווה בבחינת שחורה אני כנ"ל) והשחרות הב' הוא הירידה עצמה להתלבש במצות מעשיות ולא
 מחמת ששזפתני השמש לבד

והנה מצות נר חנוכה היא מדברי סופרים, שהיא בחינת מקור האור וכו'; ועל ידה נמשכת בחינת "ונאווה" לתוך בחינת "שחורה
 אני", (כאמור). והשחרות השנייה היא עצם הירידה להתלבש במצוות מעשיות, ולא רק מחמת "ששזפתני השמש"

נר חנוכה הוא מצווה מדברי סופרים, ודברי סופרים נקראים מקור האור; באמצעותו נמשכת בחינת "ונאווה" לתוך "שחורה אני". לאחר
 הערת האגב, המאמר מציין את השחרות השנייה: עצם הירידה אל המצוות המעשיות.

אלא מחמת גשמיות הירידה עצמה שמלובשת בענינים גשמיים שבהם נעשו המצות קרבנות מבעלי חיים ציצית מצמר תפילין מקלף כו'

אלא בגלל הגשמיות שבעצם הירידה, כאשר היא מתלבשת בדברים גשמיים שבהם מקיימים את המצוות: קרבנות מבעלי חיים, ציצית מצמר, תפילין מקלף וכו'.

השחרות השנייה אינה נובעת מהיעדר ה"שמש", אלא מהגשמיות עצמה: המצוות נעשות באמצעות דברים חומריים, כגון קרבנות מן החי, ציצית מצמר ותפילין מקלף.

(ועמ"ש בפי' במדבר סדי"ה וידבר²⁴ כו' במדבר סיני מענין בחינת ומדרגת הרחמנות דיי"ב שבטים לעורר רחמים על ניצוץ אלקות שירד ממקום כבודו כו')

ועיין במה שנכתב בפרשת במדבר, בסוף המאמר המתחיל "וידבר וגו' במדבר סיני", על בחינת ומדרגת הרחמנות של שנים" (עשר השבטים, לעורר רחמים על ניצוץ אלוהי שירד ממקום כבודו וכו').

הערת אגב נוספת מפנה למאמר אחר הדן בשתי מדרגות של רחמים. הראשונה, הקשורה לשנים"עשר השבטים, היא רחמים על הניצוץ האלוהי שנפל ממקום כבודו.

והרחמנות דבחינת ע' נפש יוצאי ירך יעקב לעורר רחמים רבים מאד על נפשו ולא בשביל הירידה לבדה שירדה ממקום כבודה אלא אף גם זאת שנתלבשה בגוף החומרי ע"ש.

והרחמנות של בחינת שבעים הנפש יוצאי ירך יעקב — לעורר רחמים רבים מאד על נפשו, לא רק מפני הירידה, שירדה ממקום כבודה, אלא גם מפני שהתלבשה בגוף החומרי; עיין שם.

המדרגה השנייה, הקשורה לשבעים הנפש שירדו עם יעקב למצרים, היא רחמים גדולים עוד יותר: לא רק מפני שהנשמה ירדה ממקום כבודה, אלא גם מפני שהיא מלובשת בגוף גשמי וגם.

וזהו ענין ב' בחינות שחרות הנ"ל הא' מה שירדה ממקום כבודה. הב' גם זאת שנתלבשה בגוף החומרי (כו').

(.וזהו ענין שתי בחינות השחרות האמורות: הראשונה, שירדה ממקום כבודה; השנייה, שגם התלבשה בגוף החומרי וכו').

שתי מדרגות הרחמים הללו מקבילות לשתי בחינות השחרות המתוארות כאן: הירידה מלמעלה והתלבשות בגשמיות.

והנה זאת נחמתה הגם כי שחורה אני אעפ"כ ונאווה שמזה השחרות דוקא נעשה בחינת ונאווה כי והנה זו נחמתה: אף על פי ש"שחורה אני", בכל זאת "ונאווה", שכן דווקא מן השחרות הזאת נעשית בחינת "ונאווה". כי כעת באה הנחמה: השכינה נאווה דווקא בזכות שחרותה, ולא למרות השחרות. כל אחת מבחינות השחרות יוצרת יופי משלה.

הנה ע"י השחרות שבמרירות הריחוק הנה ע"ז נאמר ורב תבואות בכח שור²⁵ דכד אתכפא ס"א אסתלק²⁶ כו'

הנה על ידי השחרות שבמרירות הריחוק נאמר "ורב תבואות בכח שור", כי "כד אתכפא סטרא אחרא אסתלק" וכו'.

מרירות הריחוק נעשית "כח שור" המביא "רב תבואות" (משלי יד, ד). הוזהר מלמד שכאשר הסטרא אחרא נכפפת, כבודו של הקדוש ברוך הוא מתעלה בכל העולמות; ההתגברות על הריחוק יוצרת עלייה גדולה מזו שהייתה קודם.

וע"י השחרות בהתלבשות במצות מעשיות הנה המצות הן תרי"ג ארחין ועם ז' דרבנן תר"ך בחינת כתר²⁷

ועל ידי השחרות שבהתלבשות במצוות מעשיות: המצוות הן תרי"ג ארחין, ועם שבע המצוות מדברי סופרים הן תר"ך, בחינת כתר,

המצוות הגשמיות הן תרי"ג "אורחין", ועם שבע המצוות מדברי סופרים הן מונות תר"ך, כמניין כתר. לכן ההתלבשות במצוות גשמיות מחברת אותה לבחינת כתר.

דהיינו רצון עליון כי יש רצון תחתון המתפשט מחו"ב למדות. אבל רצון העליון הוא הממוצע בין מאציל לנאצלים כנודע.

דהיינו רצון עליון. כי יש רצון תחתון המתפשט מחכמה ובינה אל המדות; אבל הרצון העליון הוא הממוצע בין המאציל לנאצלים, כידוע.

כתר הוא הרצון העליון, הנעלה מן הרצון התחתון הנובע מן השכל ומתפשט אל המדות. הרצון העליון עומד בין המאציל לכל הנאצל ממנו, ולכן המצוות המבטאות אותו מגיעות למעלה מן המבנה המסודר של הספירות.

קטע 3 • 41

נאווה יותר מנשמות אצילות

4 וזהו ונאווה יותר מבנות ירושלים שהן הנשמות שבאצילות שעם היות שמדורם ומשכנם באצילות עצמו ואין להם ירידה בבי"ע

וזהו "ונאווה" יותר מבנות ירושלים, שהן הנשמות שבאצילות. אף שמדורן ומשכנן הוא באצילות עצמה ואין להן ירידה לבריאה, יצירה ועשיה,

משום כך השכינה "נאווה" יותר מבנות ירושלים. נשמות אלה היות באצילות עצמה ואינן יורדות לעולמות התחתונים.

הנה חיותם וקיומם הוא מבחינת אותיות כי ס"ר נשמות הן ס"ר אותיות התורה²⁸ והאותיות הן בחינת כלים אלא שהנשמות הן מבחינת פנימית הכלים ומ"מ בחינת כלים הם משא"כ ע"י ירידת המלי

הנה חיותן וקיומן הם מבחינת אותיות, כי שישים ריבוא הנשמות הן שישים ריבוא אותיות התורה, והאותיות הן בחינת כלים; אלא שהנשמות הן מפנימיות הכלים, ובכל זאת הן בחינת כלים. לא כן בירידת המלכות

ובכל זאת, קיומן בא מאותיות התורה, שכן כל אחת משש מאות אלף הנשמות מקבילה לאחת משש מאות אלף אותיות התורה, והאותיות הן כלים — צורות המכילות אור. הנשמות הן מפנימיות הכלים, אך הן עדיין כלים; המלכות, באמצעות ירידתה, זוכה למעלה נוספת

הנה היא עולה בבחינת האורות (ועמ"ש מזה ע"פ ושמתי כדכד)^{29,30} ולא עוד אלא שעולה מעלה מעלה עד רום המעלות עד עצמיות א"ס הפשוט כו':³¹

היא עולה לבחינת האורות (ועיין במה שנכתב על כך על הפסוק "ושמתי כדכד"), ולא זו בלבד, אלא שהיא עולה מעלה מעלה, עד רום המעלות, עד עצמותו של אין סוף הפשוט וכו'.

באמצעות ירידתה עולה המלכות לבחינת האורות עצמם, מעל הכלים. יתר על כן, היא עולה עד עצמותו של אין סוף הפשוט, למעלה מכל מדרגה שהייתה יכולה להגיע אליה אילו לא הירידה

קטע 4 • 51

אהלי קדר

5 כאהלי קדר.^{32,33} אברהם שיצא ממנו³⁴ כו',^{35,36} בחינת קדר סיגים ופסולת³⁷ אך מ"מ יש בו איזה חיות מועט דקדושה שאם לא כן היה כלה ונפסד

"כאהלי קדר". אברהם שממנו יצא וכו': בחינת קדר — סיגים ופסולת. ובכל זאת יש בו מעט חיות של קדושה, שאם לא כן היה כלה ונפסד;

כעת המאמר מבאר את "כאהלי קדר". קדר היה בן ישמעאל, וביטוי חז"ל "אברהם שממנו יצא ישמעאל" משמש כאן במונחים קבליים: מה שנפרד מקדושתו של אברהם נעשה "סיגים ופסולת". ואף על פי כן, גם במדרגה כזו חייב להיות ניצוץ קטן של חיות קדושה, שאם לא כן לא הייתה יכולה להתקיים כלל.

אלא שהחיות ההוא הוא בבחינת מקיף והוא ענין לבונה שבי"א סממני הקטורת³⁸ כי עשרה סממנים הן מתלבשים בקליפות והי"א הוא בבחינת מקיף שהוא בעצם לבן כו'.

אלא שחיות זו היא בבחינת מקיף. וזהו ענין הלבונה שבאחד-עשר סממני הקטורת: עשרת הסממנים מתלבשים בקליפות, והאחד-עשר הוא בבחינת מקיף, שכן הוא לבן בעצם וכו'.

הניצוץ הזה אינו נכנס פנימה, אלא מקיף את הקליפה מבחוץ. המאמר משווה זאת לקטורת: מעשרת סממניה נאמר שהם מתלבשים בקליפות, ואילו הלבונה — ששמה קשור ללובן — ניצבת מעליהם בבחינת מקיף.

וזהו כאהלי קדר שיש להם אהל ומקיף. כך יש אצלי בחינת אוהל ומקיף מבחינת יחודא עילאה ששזפתי השמש כו' שמש ומגן כו'

וזהו "כאהלי קדר": יש להם אוהל ומקיף. כך גם יש אצלי בחינת אוהל ומקיף מבחינת יחודא עילאה — "ששזפתי השמש" כו', "שמש ומגן" כו'.

"אוהלים" מתארים אור מקיף, כיסוי מלמעלה. לכן השכינה אומרת: גם לי יש "אוהל", אור מקיף הבא מיחודא עילאה, מן ה"שמש" ששזפה אותי.

(ור"ל דאם יש בחינת מקיף המחיה אותם שהם משבירת הכלים כו' מכ"ש וכ"ו שנמשך מקיפים עליונים בקיום המצות מעשיות שהוא תיקון ובירור³⁹ ק"נ ולהיות ובערת הרע⁴⁰ כו'

כלומר, אם יש בחינת מקיף המחיה אותם, שהם משבירת הכלים כו', על אחת כמה וכמה שנמשכים מקיפים עליונים באמצעות קיום המצוות המעשיות, שהן תיקון ובירור קליפת נוגה, כדי שיתקיים "ובערת הרע" כו'.

ההערה מנמקת בדרך קל וחומר: אם אור מקיף מחיה אפילו את העולמות שמקורם בשבירת הכלים — השבירה הקדומה שממנה נובעות הקליפות — ודאי שאורות מקיפים נעלים הרבה יותר נמשכים בקיום המצוות המעשיות. המצוות מתקנות ומבררות את קליפת נוגה, התחום המעורב טוב ורע, ומובילות להסרת הרע כליל.

ועמ"ש לקמן סד"ה לסוסי ברכבי פרעה⁴¹ דמיתך⁴² ועיין בד"ה ויהי בשלח פרעה⁴³ בענין לעושי רצונו על אחת כמה וכמה):

ועיין במה שנכתב להלן, בסוף המאמר המתחיל "לסוסי ברכבי פרעה דמיתך", וכן במאמר המתחיל "ויהי בשלח פרעה", (בענין "לעושי רצונו — על אחת כמה וכמה").

הקורא מופנה לשני מאמרים נוספים העוסקים באותו מהלך. הדברים מבוססים על הכלל של חז"ל: אם ה' מעניק כל כך הרבה גם למי שאינם עושים את רצונו, על אחת כמה וכמה למי שעושים אותו.

קטע 5 • 67-7

יריעות שלמה

6 כיריעות שלמה. ⁴⁴ מקיפים יותר עליונים כי יש ⁴⁵ בחינות במקיפים האחד שמתגלים עתה. והבי שאין

באים לידי גילוי אלא לימות המשיח (ועמ"ש מזה בפ' שמות בביאור על פסוק הבאים ישרש⁴⁶ כו')⁴⁷

"כיריעות שלמה" — מקיפים נעלים יותר. יש שתי בחינות במקיפים: הראשונה, אלה המתגלים כעת; והשנייה, אלה שיתגלו רק בימות המשיח (ועיין במה שנכתב על כך בפרשת שמות, בביאור על הפסוק "הבאים ישרש" כו').

"כיריעות שלמה" מייצג אורות מקיפים נעלים עוד יותר. יש שני סוגים: אלה המתגלים כעת, ואלה שיתגלו רק בימות המשיח.

ואותן נק' יריעות שלמה ע"ש הפסוק או יחזיק במעוזי⁴⁸ יעשה שלום לי פי' ענין שלום הוא התחברות ב' הפכים

ואותם מכנים "יריעות שלמה" על שם הפסוק "או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי". פירוש: ענין השלום הוא חיבורם של שני הפכים,

הסוג הנעלה נקרא על שם שלמה, ששמו קשור לשלום, כפי שנאמר בישעיהו: "יעשה שלום לי". שלום במובן זה הוא חיבורם של שני הפכים.

דהיינו אורות עליונים שטבעם לעלות ולהסתלק למעלה יאירו למטה⁴⁹ ובי"פ שלום⁵⁰ בפמליא של מעלה ושל מטה פמליא של מטה התחברות

כלומר, שאורות עליונים, שטבעם לעלות ולהסתלק למעלה, יאירו למטה. ונאמר "שלום" פעמיים: שלום בפמליה של מעלה ושלום בפמליה של מטה. הפמליה של מטה — חיבור

ההפכים הם האורות העליונים, שטבעם להסתלק מן העולמות ולעלות, והמקומות התחתונים שבהם גורמים להם להאיר. חז"ל מדברים על שלום בשתי פמליות, של מעלה ושל מטה, וכעת המאמר מסביר כל אחת מהן.

מלי' דאצילות להיות עתיק לבריאה ופמליא של מעלה להיות המשכה והתחברות מבחינת אי"ס דכולם בחכמה עשית⁵¹ שהחכמה נקרא עשייה גשמיות לפניו ית' להיות עתיק לאצילות

מלכות דאצילות, שתהיה עתיק לבריאה; ופמליה של מעלה — המשכה וחיבור מבחינת אין סוף, ככתוב "כולם בחכמה עשית", שהחכמה נקראת עשייה וגשמיות לפניו יתברך, ותהיה עתיק לאצילות.

השלום למטה הוא שמלכות דאצילות נעשית "עתיק", המקור הפנימי הנסתר, לעולם הבריאה. השלום למעלה הוא שאור אין סוף מתחבר עם האצילות בדרך דומה, כך שאפילו חכמה, החכמה העליונה, נחשבת לעשייה גשמית לפניו, ככתוב "כולם בחכמה עשית".

(ועמ"ש מזה בד"ה צאינה וראינה⁵² במלך שלמה)⁵³ וכל העוסק בתורה לשמה ע"י קריאה באותיות התורה ממשיך זאת.

וכל העוסק בתורה לשמה, על ידי קריאה באותיות (ועיין במה שנכתב על כך במאמר המתחיל "צאינה וראינה במלך שלמה") התורה, ממשיך זאת.

החיבור הזה של אין סוף עם העולמות נעשה באמצעות לימוד תורה לשמה. אמירת אותיות התורה וקריאתן ממשיכות את האור העליון למטה.

וזהו אשר יקראוהו באמת.⁵⁴ באמת זו התורה כי חכמה נקרא אמת אורייתא מחכמה נפקת^{55,56} כוי

וזהו "אשר יקראוהו באמת". "באמת" — זו התורה, כי חכמה נקראת אמת, ו"אורייתא מחכמה נפקת" וכו'.

הפסוק "קרוב ה' לכל קוראיו, לכל אשר יקראוהו באמת" מתפרש כמתייחס לתורה, שכן חכמה נקראת אמת והתורה יוצאת מחכמה.

ויקראוהו באמת פי' בתוך אמת יקראוהו וימשיכוהו כו' ונקרא יריעות שלמה בה' ה' עילאה ה' תתאה.

”ויקראוהו באמת” פירושו שבתוך האמת יקראו לו וימשיכוהו וכו'. ונקרא ”יריעות שלמה” בה' — ה' עילאה וה' תתאה

”ויקראוהו באמת” נקרא כאן ”יקראו לו בתוך האמת”, כלומר ימשיכו את ה' אל תוך התורה. שם שלמה מסתיים באות ה', והמאמר קושר אותה לשתי אותיות הה"א שבשם הוי": ה' עילאה, בינה, וה' תתאה, מלכות.

7 והנה ענין שלום ושלמה עצמן היינו בבחינת התלבשותו בעולמות ועושה שלום ביניהם. אבל כיריעות שלמה היינו מקיפים עליונים ואין לעומתם בקליפות כלל

והנה ענינם של שלום ושלמה עצמם הוא בבחינת התלבשותו בעולמות ועשיית שלום ביניהם. אבל ”כיריעות שלמה” פירושו אורות מקיפים עליונים, שאין כמותם כלל בקליפות.

שלום ושלמה עצמם מתייחסים לה' כשהוא מלוכש בעולמות ועושה שלום ביניהם. ”יריעות שלמה”, לעומת זאת, הן האורות המקיפים העליונים, ואין בקליפות דבר המקביל להן.

כי אהלי קדר בחינת לבונה נגד בחינת מקיף דקדושה. אבל נגד יריעות שלמה אין לעומת זה כלל וזה יתגלה לע”לדוקא כו'.

כי ”אהלי קדר”, בחינת לבונה, הם כנגד בחינת המקיף של הקדושה; אבל כנגד ”יריעות שלמה” אין כלל דבר המקביל להן, והדבר יתגלה דוקא לעתיד לבוא וכו'.

ל”אהלי קדר”, כלומר לבונה, יש מקבילה בקדושה — האור המקיף של הקדושה. ל”יריעות שלמה” אין מקבילה כלל, ולכן הן יוכלו להתגלות רק לעתיד לבוא.

קטע 6 • 81

השיבה והזקן

8 וזהו שחורה אני בבי' מיני שחרות הנ”ל ואעפ”כ ונאווה כנ”ל והנה כל זה מרומז ג”כ בפסוק מפני שיבה תקום⁵⁷ כו'.

וזהו ”שחורה אני” בשני סוגי השחרות שנזכרו לעיל, ואף על פי כן ”ונאווה”, כנזכר לעיל. והנה כל זה נרמז גם בפסוק ”מפני שיבה תקום” וכו'.

הכתוב מסכם כאן את שני סוגי השחרות ואת הנובע מהם. כל אלה נרמזים בפסוק: ”מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלקיך אני הוי”.

פִּי שִׁיבָה הֵינּוּ מִיֵּשׁ וְשַׁעַר רִישִׁי כַּעֲמֵר נָקָא⁵⁸ שֶׁהַשְּׁעָרוֹת הֵם בְּבַחֲיִנַת לִבְנוּנִית וְהֵן הַהֲלָכוֹת רַבּוֹת שֶׁבְּמִיֵּעַ וְהַדְרַת פְּנֵי זָקֵן הֵינּוּ מִיֵּשׁ קוּצוֹתָיו תִּלְתִּלִּים⁵⁹ שֶׁחֹרוֹת כַּעֲרֹב וְכַמְאֲרִיזִל דְּפִי זָקֵן הֵינּוּ שִׁקְנָה חֲכָמָה.⁶⁰

פירוש: "שיבה" היא מה שנאמר "ושער רישיה כעמר נקא" — השערות הן בבחינת לבנונית, והן ההלכות הרבות שבמצוות עשה. "והדרת פני זקן" הוא מה שנאמר "קוצותיו תלתלים שחורות כעורב"; וכמאמר רז"ל, "זקן" פירושו מי שקנה חכמה.

"שיבה" היא שיער לבן, המזכיר את חזון דניאל על ה', ששער ראשו "כעמר נקא"; השערות הלבנות הן ההלכות הרבות שבמצוות עשה. "זקן" מזכיר את קוצותיו של הדוד, "שחורות כעורב", בשיר השירים; וחכמינו מפרשים "זקן" כמי שקנה חכמה.

וְהֵן הַהֲלָכוֹי שֶׁנִּמְשְׁכוּ וְנִתְפַּשְׁטוּ בְּמִצְוֹת לִ"ת כּוֹי. וִירָאֵת מֵאֲלֶקֶךְ הֵינּוּ דְּבָרֵי סוֹפְרִים וְזֵי מִצְוֹת דְּרַבְּנָן וְכַמְאֲרִיזִל חֲמוּרִים דְּבָרֵי סוֹפְרִים מְדַבְּרֵי תוֹרָה אֲנִי הוּי דְּכוּלָּא חַד:⁶¹

והן ההלכות שנמשכו ונתפשטו במצוות לא תעשה וכו'. "ויראת מאלקיך" הן דברי סופרים ושבע מצוות דרבנן, וכמאמר רז"ל: "חמורים דברי סופרים מדברי תורה". "אני הוי" — שהכול אחד.

הקוצות השחורות הן ההלכות שנמשכות ומתפשטות במצוות לא תעשה, הצד ה"שחור" של המצוות. "ויראת מאלקיך" מתייחס למצוות דרבנן, שחכמינו מעניקים להן תוקף אף גדול מזה של דין תורה; "אני הוי" מלמד שכל המדרגות הללו הן אחד.

בעבודה

המאמר מלמד שהמרירות שאדם חש על ריחוק נשמתו מה', וכן העבודה בקיום מצוות באמצעות דברים גשמיים, אינן רק הפסד: דווקא מתוך "שחורות" זו נוצר יופי נעלה יותר מזה של הנשמות שלא ירדו. הכנעת הסטרא אחרא מרוממת את כבוד ה', המצוות המעשיות מתחברות לרצון העליון, ולימוד תורה לשמה ממשיך למטה את האורות המקיפים הנעלים יותר.

שאלות לשיחה

- מדוע אומר המאמר שנשמות אצילות, אף שהן מאוחדות עם אור אין סוף, נשארות בבחינת "כלים", ואילו מלכות עולה באמצעות ירידתה. אל האורות?
- מהם שני סוגי השחורות, וכיצד כל אחד מהם נעשה מקור ליופייה של השכינה?
- כיצד נר חנוכה, שמדליקים "משתשקע החמה", ממחיש את המשכת ה"נאווה" אל תוך ה"שחורה"?
- מה ההבדל בין האור המקיף של "אהלי קדר" לאור המקיף של "יריעות שלמה", ומדוע רק לראשון יש מקבילה בקליפה?
- כיצד מפרש המאמר את ויקרא יט, לב כרמז למצוות עשה, למצוות לא תעשה ולמצוות מדברי סופרים?

הערות

פסקה 1

1 וביאור ענין בנות ירושלים

ההערה מציינת שביאור זה ל"בנות ירושלים" מובא באור התורה על פרשת יתרו. כך נראה כיצד נעשה שימוש ברעיון בהקשר נוסף.

הערת קה"ת

מובא באוה"ת יתרו ע' תתק.

2 ביאור ענין שחורה אני

ההערה מפנה לתמליל של המאמר שערך אדמו"ר האמצעי, שנדפס בין מאמריו הכתובים של אדמו"ר הזקן. כך יכול הקורא להשוות רישום נוסף של אותו מאמר.

הערת קה"ת

הנחת כ"ק אדה"א במאמרי אדה"ז כתובים ח"ב ע' עג. ראה המשך בששה"ק תער"ב ח"א ע' שסא.

3 "שחורה אני ונאווה, בנות ירושלים, כאהלי קדר, כיריעות שלמה". המאמר כולו מכאן פסוק זה

שיר השירים א:ח"ה Song of Songs 1:5

שְׁחֹרָה אֲנִי וְנָאוֹה בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם כְּאֹהֲלֵי קֶדֶר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה:

'I am black, but comely, O ye daughters of Jerusalem, As the tents of Kedar, As the curtains of Solomon.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

4 ושכנתי בתוכם

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". הפסוק מובא כדי להראות שהשכינה שורה בעולמות התחתונים.

שמות כ"ה:ח"ה Exodus 25:8

וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכָם:

And let them make Me a sanctuary, that I may dwell among them.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

5 השוכן אתם בתוך טומאותם

נוכחותו של ה' שורה עם ישראל "בתוך טומאותם". הדבר מראה עד כמה השכינה יורדת, וממנו נובעת "שחרחרות" שלה.

ויקרא ט"ז:ט"ז Leviticus 16:16

וּכְפַר עַל־הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְשָׁעֵיהֶם לְכָל־חַטֹּאתֵם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאַהֲלֵ מוֹעֵד הַשָּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טְמֵאֹתָם:

And he shall make atonement for the holy place, because of the uncleannesses of the children of Israel, and because of their transgressions, even all their sins; and so shall he do for the tent of meeting, that dwelleth with them in the midst of their uncleannesses.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ויקרא טז, טז.

6 למילים האלה Psalms 114:3 הערת קה"ת מפנה ל

תהילים קי"ד:ג' Psalms 114:3

הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס וַיִּדְּרֹךְ יִסָּב לְאַחֲרָיו:

The sea saw it, and fled; The Jordan turned backward.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

7 בדי"ה הים ראה וינס

הקטע מסביר שש מאות אלף נשמות ישראל, הנמשכות משש מאות אלף אותיות המחשבה האלוקית, נקראות "אחים" של הקדוש ברוך הוא, שכן באצילות "הוא וחיותיו וכליו אחד". הוא גם חוזר לדברי המאמר על בנות ירושלים וממשיך לתאר כיצד הנשמה נעשית ישות נבראת ונפרדת.

הערת קה"ת

לעיל צו טז, ג. ס"ר נשמות ישראל שנמשכים מס"ר אותיות התורה נק' אחים להקב"ה.

8 בביאור ע"פ מי מנה עפר יעקב

כפי שמסכמת ההערה, המאמר מלמד שהקו והחוט מאור אין סוף מגיעים עד מלכות דאצילות ונעצרים שם, ושכין האצילות לעולמות התחתונים יש מסך. הקטע עצמו מתאר את לימוד התורה כ"עפר" שאין לו מספר, מדרגה של יחודא עילאה.

הערת קה"ת

לעיל בלק סח, ג. כי עד מלי דאצי נמשך הקו וחוט של אוא"ס ב"ה ומשם ואילך הוא נפסק. ובעמוד ד' שם מה מלגאו בפנימי האצי הוא שם מ"ה שהוא הארת אוא"ס ב"ה שנמשך ממזחא דא"ק וגילוי זה באצי, משא"כ מאצי לבי"ע יש מסך.

9 מה אנוש

"מה אנוש כי תזכרנו?" — המילים שבהן השתמשו המלאכים בהתנגדותם

תהילים ח:ה' Psalms 8:5

מַה־אָנוֹשׁ כִּי־תִזְכְּרֵנוּ וּכְן־אָדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ:

What is man, that Thou art mindful of him? And the son of man, that Thou thinkest of him?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

10 מה אנוש . . הושיט אצבעו כו'

התלמוד מספר שהמלאכים שאלו "מה אנוש כי תזכרנו?" כשה' הציע לברוא את האדם, והוא הושיט את אצבעו ביניהם ושרפם. כאן הסיפור ממחיש שהשגת המלאכים מוגבלת.

תהילים כ"ב:2' Psalms 22:2

ה' אֲדֹנָינוּ מֶה־אֲדִיר שְׁמֶךָ כָּל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּנָּה הוֹדָךְ עַל־הַשָּׁמַיִם:

O L-RD, our L-rd, How glorious is Thy name in all the earth! Whose majesty is rehearsed above the heavens.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

סנהדרין ל"ח ב:ה'ר-38b:5 Sanhedrin

אָמְרוּ לְפָנָיו: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, "מַה אָנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ וּכְן אָדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ?" הוֹשִׁיט אֶצְבָּעוֹ קִטְנָה בִּינֵיהֶן וּשְׂרָפָם. וְכֵן כַּת שְׁנִיָּה. כַּת שְׁלִישִׁית אָמְרוּ לְפָנָיו: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, רְאוּשׁוֹנִים שְׁאָמְרוּ לְפָנֶיהָ מַה הוֹעִילוֹ? כָּל הָעוֹלָם כּוּלּוֹ שֶׁלָּהּ הוּא. כָּל מַה שְּׂאֵתָה רוּצָה לַעֲשׂוֹת בְּעוֹלָמָהּ – עָשָׂה. בִּינוֹן שֶׁהִגִּיעַ לְאַנְשֵׁי דוֹר הַמְּבּוּל וְאַנְשֵׁי דוֹר הַפְּלָגָה שְׁמַעֲשִׂיהֶן מְקוֹלְקָלִין, אָמְרוּ לְפָנָיו: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, לֹא יָפָה אָמְרוּ רְאוּשׁוֹנִים לְפָנֶיהָ? אָמַר לָהֶן: "וְעַד וְקִנְיָ אֲנִי הוּא וְעַד ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

תהלים ח, ב. סנהדרין לח, ב. ראה לעיל פ' ברכה צז, ד ואילך ובמ"מ לשם.

11 להודיע לבני האדם גבורותיו

"להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו". כאן הפסוק מתפרש כך שהנבראים מקבלים רק הצצה במלכות ה'.

תהילים קמ"ה: Psalms 145:12

להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו:

To make known to the sons of men His mighty acts, And the glory of the majesty of His kingdom.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קמה, יב.

12 למיילים האלה II Kings 13:23 הערת קה"ת מפנה ל

מלכים ב י"ג: II Kings 13:23

וַיִּחַן ה' אֹתָם וַיִּרְחַמֵם וַיִּפֶן אֲלֵיהֶם לַמָּוָה בְּרִיתוֹ אֶת־אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְלֹא אָבָה הַשְׁחִיתָם וְלֹא־הִשְׁלִיכָם מֵעַל־פְּנֵיו עַד־עַתָּה:

But the L-RD was gracious unto them, and had compassion on them, and had respect unto them, because of His covenant with Abraham, Isaac, and Jacob, and would not destroy them, neither hath He cast them from His presence until now.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

13 ג"פ קדוש

המראה מקום של קה"ת למיילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

ועליק (כט, ב). וש"נ. [כ].

2 פסקה

14 באצ"י שם איהו וחיהו וגרמוהי חד

בהקדמת תיקוני זוהר נאמר על ספירות האצילות: "הוא, חיותיו וכליו אחד". כאן הדברים מגדירים את מצב הנשמות לפני לידתן לעולמות התחתונים.

תיקוני זוהר ג' ב: Tikkunei Zohar 3b:9-10

דַּעֲשֹׁר סְפִירוֹת דְּאֲצִילוֹת מְלָכָא בְּהוֹן, אִיהוּ וְגִרְמִיָּה חַד בְּהוֹן, אִיהוּ וְחִיּוֹנִי חַד בְּהוֹן, מַה דְּלֹא הָכִי בַּעֲשֹׁר סְפִירוֹת דְּבְרִיאָה, דְּלֹא אֵינּוֹן וְחִיּוֹנִי חַד, לֹא אֵינּוֹן וְגִרְמִיָּהוֹן חַד. וְעַלֹּת עַל פְּלֹא הוּא נְהִיר (נ"א נחית) בַּעֲשֹׁר סְפִירוֹת דְּאֲצִילוֹת, וּבַעֲשֹׁר סְפִירוֹת דְּבְרִיאָה, וְנִהִיר בַּעֲשֹׁר כְּתוֹת דְּמְלָאכְיָא, וּבַעֲשֹׁר גִּלְגָּלִי דְּרִמְיָעָא, וְלֹא אֲשֵׁתִי בְּכָל אֲתָר.

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

הערת קה"ת

ראה ת"ו בהקדמה (ג, ב).

3 פסקה

15 למיילים האלה Song of Songs 1:5 הערת קה"ת מפנה ל

שיר השירים א': Song of Songs 1:5

שְׁחוּרָה אֲנִי וְנֹארוֹה בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם כְּאֶהְיֶי קֶדֶר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה:

'I am black, but comely, O ye daughters of Jerusalem, As the tents of Kedar, As the curtains of Solomon.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

16 "מבשרי אחזה אלוקה". הפסוק מובא לומר שאדם יודע מניסיונו כיצד

המרירות על מצב הנשמה מעוררת רחמים.

איוב י"ט: Job 19:26

ואחר עורי נקפורזאת ומבשרי אֶחְזֶה אֱלֹהִים:

And when after my skin this is destroyed, Then without my flesh shall I see G-d;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

17 ששופתני השמש

"אל תראוני שאני שחרחרות, ששופתני השמש". המילה הכפולה נדרשת כאן כשתי בחינות של שחרות

שיר השירים א': Song of Songs 1:6

אַל־תִּרְאוּנִי שְׁאֲנִי שְׁחַרְחַרְתָּ שְׁשׁוּפְתָנִי הַשֶּׁמֶשׁ בְּנִי אֲמִי נְחֹר־כִּי שְׁמִנִי נִטְרָה אֶת־הַכֶּרְמִים כְּרָמִי שְׁלִי לֹא נִטְרָתִי:

Look not upon me, that I am swarthy, That the sun hath tanned me; My mother's sons were incensed against me, They made me keeper of the vineyards; But mine own vineyard have I not kept.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש א, ו.

18 שמש ומגן

"כי שמש ומגן הוי' אלקים". "השמש" כאן מסמלת את יחודא עילאה

תהילים פ"ד: Psalms 84:12

כִּי שֶׁמֶשׁ וּמִגָּן ה' אֱלֹקִים הֵן וְכַבֹּד יְהוָה ה' לֹא יִמְנַע־טוֹב לְהִלְכִים בְּתִמָּם:

For the L-RD G-d is a sun and a shield; the L-RD giveth grace and glory; No good thing will He withhold from them that walk uprightly.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

19 ב' תזריע (דמ"ה ע"ב)

ההערה מביאה את מילות הפתיחה של זוהר שם, "אמאי אוכמא", ומפנה לדיון בפרשת שלח. אותו עמוד עוסק באותו קטע זוהר ובנושא מרירות הנשמה והרחמים.

הערת קה"ת

מאי שחרות. ראה לעיל פי שלח מג, ב.

20 ב' תזריע (דמ"ה ע"ב) ששופתני השמש דאסתלק מני שמשא

מלאנהרא לי

הזוהר בפרשת תזריע, הפותחת "אמאי אוכמא", מפרש את "ששופתני השמש" כ"הסתלקה ממני השמש מלהאיר לי". אדמו"ר הזקן משתמש בכך כדי לתאר את מרירות השכינה בגלות

ספר זוהר, תזריע י"ד:ע"ז: Zohar, Tazria 14:60-17:70

Observe this. When the Holy One, blessed be He, is in the company of the Community of Israel, if she first makes approaches to him and draws him towards her in the strength of her love and desire, then she is replenished from the side of the right and multitudes from the side of the right are found in all worlds. But if the Holy One, blessed be He, is the first to make advances and she only rouses herself afterwards, then all is on the side of the female ...

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

תר"ך בחינת כתר

ההערה מפנה לדיון בפרשת בחוקותי על תר"ך המצוות כבחינת כתר, ולמקורות נוספים המובאים שם.

הערת קה"ת

ע' בחוקותי (מז, ב). וש"נ. [כ].

פסוקה 4

ס"ר נשמות הן ס"ר אותיות התורה

ההערה מציינת שהמקורות לדברי חז"ל "שישים ריבוא נשמות הן שישים ריבוא אותיות" מובאים במאמר מוקדם יותר על אותו פסוק. אותו מאמר מתאר את בנות ירושלים כנשמות שעדיין לא ירדו לגוף, ועומדות בביטול בתוך אור אין סוף.

הערת קה"ת

נסמן לעיל ו, ג.

ע"פ ושמתי כדכד

הקטע מתאר שתי "שמשות": אחת המאירה מלמעלה למטה באלול, ואחת המאירה מלמטה למעלה בעליות של ראש השנה ויום הכיפורים. השנייה היא עליית הכלים אל האורות העליונים, בדומה לעליית המלכות לבחינת האורות המתוארת כאן.

הערת קה"ת

לעיל פ' ראה כו, א.

ושמתי כדכד

"ושמתי כדכד שמשותיך". זהו הפסוק הפותח את המאמר המצוטט כאן.

ישעיהו נ"ד:י"ב Isaiah 54:12

וְשִׁמְתִי בְּכֹדֶד שְׁמֹשֶׁתֶיךָ וְשַׁעְרֶיךָ לְאַבְנֵי חֹפֶץ:

And I will make thy pinnacles of rubies, and thy gates of carbuncles, and all thy border of precious stones.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

31 "שחורה אני ונאווה... בנות ירושלים". כאן נקרא הפסוק "נאווה יותר מבנות ירושלים".

שיר השירים א':ה' Song of Songs 1:5

שְׁחֹרָה אֲנִי וְנָאוּה בָנוֹת יְרוּשָׁלַם כְּאַהֲלֵי קֶדָר כִּירִיעוֹת שְׁלֵמָה:

'I am black, but comely, O ye daughters of Jerusalem, As the tents of Kedar, As the curtains of Solomon.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 5

כאהלי קדר

"שחורה אני ונאווה... כאהלי קדר". הפסקה מבארת את הביטוי הזה.

שיר השירים א':ה' Song of Songs 1:5

שְׁחֹרָה אֲנִי וְנָאוּה בָנוֹת יְרוּשָׁלַם כְּאַהֲלֵי קֶדָר כִּירִיעוֹת שְׁלֵמָה:

'I am black, but comely, O ye daughters of Jerusalem, As the tents of Kedar, As the curtains of Solomon.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

33

קדר

קדר נמנה עם בני ישמעאל.

בראשית כ"ה:י"ג Genesis 25:13

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל בְּשֵׁמֹתָם לְתוֹלְדֹתָם כְּכֹר יִשְׁמָעֵאל נָכִית וְקֶדָר וְאַדְבָּאֵל וּמִכְשָׁם:

מצות נר חנוכה משתשקע החמה

התלמוד אומר שזמן מצות נר חנוכה הוא משתשקע החמה. כאן השקיעה מסמלת את הגלות, שבה "השמש הסתלקה" מן המלכות.

שבת כ"א ב:ג'ד'-4 Shabbat 21b:3-4

וְכִבְתָּהּ אֵין זְקוּק לָהּ? וְרַמְיָנָהּ: מְצוֹתָהּ מִשְׁתַּשְׁקַע הַחֲמָה עַד שֶׁתִּכְלָה רָגֵל מִן הַשּׁוּק. מֵאִי לָאוּ, דָּאִי כְּכִתָּהּ הִדָּר מְדָלִיק לָהּ! לָא, דָּאִי לָא אֲדָלִיק — מְדָלִיק. וְאִי גַּמִּי לְשִׁיעוּרָה. עַד שֶׁתִּכְלָה רָגֵל מִן הַשּׁוּק. וְעַד כִּמָּה? אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: עַד דְּקָלָא רִיגְלָא דִּתְרַמּוּדָאִי.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

שבת כא, ב.

בביאור ע"פ רני ושמחי

ההערה מציינת את מקום המאמר על נר חנוכה שהטקסט מצטט. כפי שמסוכם כאן, האור, השמן והפתילה שבנר מתפרשים שם כממשיכים אור אלוקי למטה.

הערת קה"ת

לח, ב.

23 "רני ושמחי בת ציון כי הגני בא ושכנתי בתוכך". זהו הפסוק הפותח את המאמר המצוטט כאן.

זכריה ב':יד' Zechariah 2:14

רְנִי וְשִׁמְחִי בְּתִצִּיּוֹן כִּי הִגֵּנִי בָא וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכְךָ נְאֻם־ה'

'Sing and rejoice, O daughter of Zion; for, lo, I come, and I will dwell in the midst of thee, saith the L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

24 ב' במדבר סד"ה וידבר

ההערה מראה שהדיון שהטקסט מייחס לפרשת במדבר, על רחמי שנים-עשר השבטים ושבעים הנפש, מופיע בעמוד של פרשת שלח שהוזכר קודם. שם מפורטות שתי מדרגות הרחמים.

הערת קה"ת

לעיל שלח שם.

ורב תבואות בכח שור

"ורב תבואות בכח שור". כאן הדברים מתפרשים כך שהמאבק בכוחות התחתונים מניב את הרווח הגדול ביותר.

משלי י"ד:ד' Proverbs 14:4

בְּאֵין אֲלָפִים אָבוֹס בֶּר וְרַב־תְּבוּאוֹת בְּכַח שׁוֹר:

Where no oxen are, the crib is clean; But much increase is by the strength of the ox.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי יד, ד.

26 כד אתכפא סט"א אסתלק

הזוהר מלמד שכאשר הסטרא אחרא נכפפת, כבודו של הקדוש ברוך הוא מתעלה בכל העולמות. הוא מסביר כיצד מרירות הריחוק נעשית מקור לעלייה.

ז"ב קכח, Zohar II, 128b

הערת קה"ת

ז"ב קכח, ב.

שם מבחי' סיגים. ראה גם לעיל פ' מטות פז, א.

והוא ענין לבינה שבי"א סממני הקטורת

ההערה מציגת שדברים אלה על הלבושה שבאחד-עשר סממני הקטורת מובאים באור התורה על דברים. כך נעשה שימוש ברעיון בהקשר נוסף

הערת קה"ת

מובא באוה"ת דברים ע' יח.

38

(ור"ל . תיקון ובירור

והם היא מסתיימת, ההערה שבסוגריים מופיעה בכתב-היד שבעמוד 698 הנוסח הוא כנוסח לבמילים "תיקון ובירור ניצוצות אלו וכו'". בעמוד 699 המהדורות המודפסות.

הערת קה"ת

מוסגר זה נמצא בכרך 1102 שם בדף תרצח, ג ושם מסיים: "תיקון ובירור ניצוצות אלו כו)". אבל בדף תרצט, ב הוא כבדפוסים שלנו.

40

ובערת הרע

"ובערת הרע מקרבך". כאן הפסוק מציין את מטרת בירור העולמות התחתונים באמצעות המצוות.

דברים י"ג:6 Deuteronomy 13:6

והנביא שהוא או חלם החלום שהוא יומת כי דבר-סרה עליהי אלקים המוציא אתכם מארץ מצרים והפך מבית עבדים להדיחך מן הדרך אשר צוה ה' אלקיך ללכת בה ובערת הרע מקרבך:

And that prophet, or that dreamer of dreams, shall be put to death; because he hath spoken perversion against the L-RD your G-d, who brought you out of the land of Egypt, and redeemed thee out of the house of bondage, to draw thee aside out of the way which the L-RD thy G-d commanded thee to walk in. So shalt thou put away the evil from the midst of thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

41

לקמן סדיה לסוסתי ברכבי פרעה

כפי שמסכמת ההערה, הקטע מסביר שהחיות האלוטיות שבעולמות התחתונים אינה מושגת על ידם; היא מחיה אותם מבחוץ בלבד, וזהו האור המקיף הנוכח כאן.

הערת קה"ת

יא, ד שהחיות אלקות שיש בהם אינו נתפס.

42

לסוסתי ברכבי פרעה דמיתך

"לסוסתי ברכבי פרעה דמיתך רעיתי". זהו הפסוק הפותח את המאמר המאוחר המצוטט כאן.

Song of Songs 1:9 שיר השירים א'ט:9

לססתי ברכבי פרעה דמיתך רעיתי:

I have compared thee, O my love, To a steed in Pharaoh's chariots.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

43

ויהי בשלח פרעה

"ויהי בשלח פרעה את העם". זהו הפסוק הפותח את המאמר הנוסף המצוטט כאן.

Exodus 13:17 שמות י"ג:17

ויהי בשלח פרעה את-העם ולא-נחם אלקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כי אמר אלקים פני-נחם העם בראתם מלחמה ושבו מצרימה:

And these are the names of the sons of Ishmael, by their names, according to their generations: the first-born of Ishmael, Nebaioth; and Kedar, and Adbeel, and Mibsam, Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

34

אברהם שיצא ממנו

התלמוד מביא את "אברהם שממנו יצא ישמעאל" כדוגמה לפנים שיצא מאדם צדיק. כאן הדבר מסביר מדוע קדר, מצאצאי ישמעאל, מייצג את מה שנפרד מן הקדושה.

Pesachim 56a:7 פסחים נ"ו א:7

דאמר רבי שמעון בן לקיש: "ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואנידע לכם". ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימיו, ונסתלקה ממנו שכינה. אמר: שמא חס ושלום יש במשתי פסול, כאברהם שיצא ממנו ישמעאל, ואבי יצחק שיצא ממנו עשו? אמרו לו בניו: "שמע ישראל, ה' אלקינו ה' אחד". אמרו: קשם שאין בלבך אלא אחד, כך אין בלבנו אלא אחד. באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר: "קרוה שם כבוד מלכותו לעולם ועד".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

פסחים נו, א. ספרי דברים ו, ד. לב, ט.

35

אברהם שיצא ממנו כו'

הנוסח הוא כמו בדפוס, אך בעותק שבעמוד אבכתב-היד שבעמוד 698 נוספה המילה "ישמעאל", להשלמת לשון התלמוד "אברהם שממנו 699a יצא ישמעאל".

הערת קה"ת

בכרך 1101 דף תרצח, א. ובדף תרצט, א נוסף: "ישמעאל".

36

אברהם שיצא ממנו כו'

ספרי על שמע מבחין בין יעקב, שכל בניו היו ראויים, לבין אברהם, שממנו יצא ישמעאל.

Sifrei Devarim 31:1 ספרי דברים ל"א:1

(דברים ו ד) שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, למח נאמר? לפי שנגאמר (שמות כה ב): "דבר אל בני ישראל", דבר אל בני אברהם, דבר אל בני יצחק - אין כתוב כאן; אלא "דבר אל בני ישראל", זכה אבינו יעקב שיאמר דבור לבניו! לפי שהיה אבינו יעקב מופת כל ימיו ואומר: אוי לי שמא תצא ממני פסולת כדרך שיצאת מאבותי, אברהם - יצא ממנו ישמעאל שעבד עבודה זרה, שנגאמר (בראשית כא ט): "ותאשר שרה את בן הגר המצרית..." "שהיה עובד עבודה זרה, ...

(Devarim 6:4) "Hear, O Israel, the L-rd our G-d, the L-rd is One": Because it is written (Shemoth 25:2) "Speak to the children of Israel — It is not written "Speak to the children of Abraham and Isaac," but "speak to the children of Israel (i.e., Jacob [viz. Bereshith 32:29]) — Jacob merited that this pronouncement be stated to his children. For Jacob feared all of his days — Woe unto me, lest "base matter" issue from me as it did from my fathers! From Abraham there came forth Yishmael. ...

Vocalized Edition (CC-BY-NC) • Sifrei by Rabbi Shraga Silverstein (CC-BY)

37

בחינת קדר סיגים ופסולת

בכתב-היד כתוב "מבחינת סיגים", שינוי קל מן הנוסח המודפס "בחינת קדר, סיגים ופסולת".

הערת קה"ת

And it came to pass, when Pharaoh had let the people go, that G-d led them not by the way of the land of the Philistines, although that was near; for G-d said: 'Lest the people regret when they see war, and they return to Egypt.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 6

44 כיריעות שלמה

"כאהלי קדר, כיריעות שלמה". הפסקה מבארת את הביטוי השני

Song of Songs 1:5 א"ה: שיר השירים

שחורה אני ונאור בנות ירושלם כאהלי קדר כיריעות שלמה:

'I am black, but comely, O ye daughters of Jerusalem, As the tents of Kedar, As the curtains of Solomon.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שש"א, ה.

45 כי יש ב' בחינות במקיפים

ההערה מציינת שדברים אלה על שני סוגי אורות מקיפים מובאים בסדרת מאמרי מים רבים משנת 5636. זהו דיון מקביל מאוחר יותר

הערת קה"ת

מובא בהמשך מים רבים תרל"ו ח"א פרק פג.

46 הבאים ישרש

"ימים הבאים ישרש יעקב". זהו הפסוק הפותח את המאמר בתורה אור המצוטט כאן

Isaiah 27:6 ו"ו: ישעיהו

הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל ומלאו פניי תבל תנוכה:

In days to come shall Jacob take root, Israel shall blossom and bud; And the face of the world shall be filled with fruitage.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

47 בביאור על פסוק הבאים ישרש כו

הקטע מבחין בין שני אורות מקיפים: אחד הקשור לפנימיות ומאיר בתוכה ומחיה אותה, ואור מקיף כללי הסובב את הכול בשווה ואינו מאיר בפנים כלל. הוא קושר את גיליו המלא של הסוג השני לעתיד לבוא, כאשר יתגלה האור הסובב כל עלמין

הערת קה"ת

תו"א נד, ג. יש ב' בחי' מקיפים. בתרל"ו שם מוסיף: "בענין ב' בחי' מקיפים, והמקיפים שיתגלו לע"ל". נקי יריעות שלמה.

48 או יחזיק במעוזי

"או יחזק במעוזי יעשה שלום לי, שלום יעשה לי". הכפלת המילה "שלום" נדרשת כשלום של מעלה ושלום של מטה

Isaiah 27:5 ה"ה: ישעיהו

או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי:

Or else let him take hold of My strength, That he may make peace with Me; yea, let him make peace with Me.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י כז, ה.

ולסתלק למעלה יאירו למטה

49

מים רבים מוסיף כאן: "וזהו בחינת שלום, התחברות שני הפכים יחד". הדברים מבהירים שהאור המאיר למטה הוא עצמו ה"שלום" המוגדר כאן

הערת קה"ת

בתרל"ו שם נוסף: "וזהו בחי' שלום והתחברות ב' הפכים יחד כו".

50

וב"פ שלום

התלמוד מלמד שמי שעוסק בתורה לשמה עושה שלום בפמליה של מעלה ובפמליה של מטה, על יסוד הפסוק הזה. אדמו"ר הזקן משתמש בכך לתיאור חיבור אין סוף עם העולמות באמצעות התורה

סנהדרין צ"ט ב"י-א"י 99b:10-11 Sanhedrin

אמר רבי אלכסנדר: כל העוסק בתורה לשמה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה, שנאמר: "או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי". רב אמר: כאילו בנה פלטרין של מעלה ושל מטה, שנאמר: "ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיה לנטע שמים וליסד ארץ". רבי יוחנן אמר: אף מגין על כל העולם כולו, שנאמר: "ובצל ידי כסיתיה". ולי אמר: אף מקרב את הגאולה, שנאמר: "ולאמר לציון עמי אמתה".

R' Alexandri said: All who engage in Torah for its own sake make peace in the household above and in the household below, as it says "If they would grasp My fortress, they would make peace for Me, they would make peace for Me." (Yeshayahu 27:5) Rav said: it is as if he built the palace above and below, as it says "And I placed My words into your mouth, and with the shadow of My hand I covered you, to plant the heavens and to found the earth..." (Yeshayahu ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Rabbi Mike Feuer, Jerusalem Anthology (CC-BY)

הערת קה"ת

ראה סנהדרין צט, ב. וראה גם תו"א סז, ב.

51

דכולם בחכמה עשית

"כולם בחכמה עשית". כאן הפסוק מתפרש כך שאפילו חכמה אינה אלא "עשיה" לפני ה'

Psalms 104:24 ד"כ: תהילים

מה רבו מעשיך ה' כלם בהקמה עשית מלאה הארץ קניניה:

How manifold are Thy works, O L-RD! In wisdom hast Thou made them all; The earth is full of Thy creatures.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קד, כד.

52

בד"ה צאינה וראינה

הקטע עוסק בהמשכת אור אין סוף אל המדות העליונות של האצילות באמצעות דיבור בדברי תורה, הנקראים "לחם", ומשם למטה לעולמות התחתונים. הוא מרחיב כיצד לימוד התורה ממשיך את האור העליון לעולמות

הערת קה"ת

לקמן כה, ג. וראה בתרל"ו שם.

53

צאינה וראינה במלך שלמה

"צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה". זהו הפסוק הפותח את המאמר

המצוטט כאן

שיר השירים ג':י"א Song of Songs 3:11

צֹאנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמַלְכָּה שְׁלֵמָה בְּעֶטְרָה שְׁעֶטְרָה-לּוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתָנָתוֹ וּבְיוֹם שְׂמֻחָת לְבוֹ:

Go forth, O ye daughters of Zion, And gaze upon king Solomon, Even upon the crown wherewith his mother hath crowned him in the day of his espousals, And in the day of the gladness of his heart.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

54 אשר יקראוהו באמת

"קרב ה' לכל קוראיו, לכל אשר יקראוהו באמת". "אמת" מתפרשת כאן כתורה.

תהילים קמ"ה:י"ח Psalms 145:18

קִרְבֹּב הִי לְכָל-קֹרְאָיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בְּאֵמֶת:

The L-RD is nigh unto all them that call upon Him, To all that call upon Him in truth.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קמה, יח.

55 אורייתא מחכמה נפקת

הזוהר מלמד שהתורה יוצאת מחכמה. הוא קושר בין אמת, חכמה והתורה.

Zohar II, 121a זח"ב קכ"א, א

הערת קה"ת

זח"ב קכ"א, א. ראה שם פה, א.

56 אורייתא מחכמה נפקת

מקום נוסף שבו אומר הזוהר שהתורה יוצאת מחכמה עילאה, המובא בהערת קה"ת.

ספר זוהר, יתרו כ"א:שע"ח-כ"ב:שפ"ט Zohar, Yitro 21:378-22:389
According to R. Judah, "father" represents Wisdom (Hokhmah) and "mother" Understanding (Binah). Said R. Judah: 'Both interpretations mean one and the same thing, for we have been taught that the Torah emanated from the Supernal Wisdom.' R. Jose said that the Torah emanated from Understanding, for it says: "to perceive the words of understanding" and "forsake not the Torah of thy mother".

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

8 פסוקה

57 מפני שיבה תקום

"מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלקיך אני הוי". כל הפסוקה מפרשת את הפסוק הזה.

ויקרא י"ט:ל"ב Leviticus 19:32

מִפְּנֵי שִׁיבָה תִּקּוּם וְהִדְרַת פָּנֶי זָקֵן וִירְאֵת מֵאֱלֹקֶיךָ אֲנִי הָאֵל

Thou shalt rise up before the hoary head, and honour the face of the old man, and thou shalt fear thy G-d: I am the L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ויקרא יט, לב. וראה לעיל בהערות וציגנים לדי"ה והדרת פני זקן.

58 ושער רישי כעמר נקא

בחזון דניאל, עתיק יומין מתואר כבעל שיער "כעמר נקא". כאן השיער הלבן מסמל את ההלכות שבמצוות עשה.

דניאל ז':ט"ד Daniel 7:9

חָזָה הָיִית עַד דִּי כְרִסְוֹן וְמִיּוֹ וְעֵתִיק יוֹמִין וְתַב לְבוּשָׁה כְּתִלְגַּ חֲנֹר וְשִׁעַר רִאשָׁה כְּעֶמֶר נִקָּא כְּרִסְיָה שְׂבִכִין דִּי-נֹר גְּלִגְלוּהִי נֹר דְּלִק:

I beheld Till thrones were placed, And one that was ancient of days did sit: His raiment was as white snow, And the hair of his head like pure wool; His throne was fiery flames, and the wheels thereof burning fire.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דניאל ז, ט.

59 קווצותיו תלתלים

"קווצותיו תלתלים שחורות כעורב". כאן הקווצות השחורות מסמלות את ההלכות הנמשכות אל מצוות לא תעשה.

שיר השירים ה':י"א Song of Songs 5:11

רִאשׁוֹ כְּתָם פֶּזֶז קוֹצוֹתָיו תְּלַתְלִים שְׁחוּרוֹת כְּעוֹרֵב:

His head is as the most fine gold, His locks are curled, And black as a raven.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ה, יא.

60 זקן היינו שקנה חכמה

הקטע מופיע למטה Kiddushin 35b:4-5 כאן מצטטות את

קידושין ל"ה ב:ד'ה' Kiddushin 35b:4-5

וּמְגִלּוֹ דְלָא אִיתְנָהוּ בְּהִשְׁחָתָהּ? אִיבְעִית אִימָא סְבָרָא: דְּהָא לָא אִית לְהוּ זְקָן. וְאִיבְעִית אִימָא קָרָא: דְּאָמַר קָרָא: "לֹא תִקְפוּ פָּאֵת רִאשְׁכֶּם וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פָּאֵת זְקִנְךָ, מִדְּשִׁנִּי קָרָא בְּדִיבּוּרִיָּה, דָּאֵם כֵּן נִיכְתוּב רַחֲמֵנָא: "פָּאֵת זְקִנְכֶּם". מֵאִי זְקִנְךָ - זְקִנְךָ, וְלֹא זְקָן אֲשֶׁתְּךָ.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

קידושין לה, ב.

61 חמורים ד"ס מדברי תורה

המשנה והתלמוד שם מלמדים שיש להחמיר בדברי סופרים יותר מאשר בדברי תורה. כאן הדבר מבטא את משקלן המיוחד של המצוות מדרבנן, הקשור ל"יראת מאלקיך".

סנהדרין פ"ח ב:י"ד-ט"ו Sanhedrin 88b:14-15

מִתְנִי חוּמְרָא בְּדִבְרֵי סוּפְרִים מִבְּדִבְרֵי תוֹרָה. הָאֹמַר: "אֵין תְּפִילִין", כְּדִי לַעֲבוֹר עַל דְּבָרֵי תוֹרָה - פְּטוֹר. "חֲמִשׁ טוֹטְפוֹת", לְהוֹסִיף עַל דְּבָרֵי סוּפְרִים - חַיִּיב. גַּמִּי אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי אוֹשְׁעִיא: אֵינוּ חַיִּיב אֶלָּא עַל דְּבָרֵי שְׁעִיקוּרָא מִדְּבָרֵי תוֹרָה וּפְרִיּוּשׁוֹ מִדְּבָרֵי סוּפְרִים, וְיֵשׁ בּוֹ לְהוֹסִיף, וְאֵם הוֹסִיף גּוֹרַע. וְאֵין לָנוּ אֶלָּא תְּפִילִין, אֲלִיבָא דְרַבִּי יְהוּדָה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

סנהדרין פח, ב.

Likkutei Torah

הפרשה החסידית

על המהדורה

Hebrew text of Torah Ohr and Likkutei Torah and their marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes): © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

likuteitorah.com. תורגם מהמהדורה האנגלית של CC BY-NC 4.0: ביאורים והערות המקורות. תרגום: CC BY 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Vocalized Edition (CC-BY-NC); Sifrei by Rabbi Shraga Silverstein (CC-BY); Rabbi Mike Feuer, Jerusalem Anthology (CC-BY).

כשלשון המאמר לצדו, (openai/gpt-6-luna-pro:batch), בעזרת בינה מלאכותית likuteitorah.com התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

· 5725 Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי. likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

© likuteitorah.com. או לספריית ליובאוויטש Sefaria מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל-

likuteitorah.com/he/likkutei-torah/shir-hashirim/7/ מתוך

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק